

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Brno 2010

Slavomír Karchňák

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

System vzdělávání strážníků obecních policií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:
Mgr. Jiří Filler

Vypracoval:
Slavomír Karchňák

Brno 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou (bakalářskou) práci na téma *Systém vzdělávání strážníků obecních policí* zpracoval samostatně a použil jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této bakalářské práce. Elektronická a tištěná verze diplomové bakalářské práce jsou totožné.

V Praze dne 15. dubna 2010

.....
Slavomír Karchňák

Poděkování

Děkuji panu Mgr. Jiřímu Fillerovi a paní Mgr. Zoji Kalivodové, CSc. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytli při zpracování mé bakalářské práce.

Slavomír Karchňák

OBSAH

Úvod	1
1. OBECNÍ A MĚSTSKÉ POLICIE ČESKÉ REUBLIKY	3
1.1 Náhled do historie obecních policí	3
1.2 Současná právní úprava a charakteristika obecní a městské policie	4
1.3 Úkoly, povinnosti a oprávnění strážníků obecních a městských policí	7
1.4 Dílčí závěr	9
2. SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ STRÁŽNÍKŮ OBECNÍCH A MĚSTSKÝCH POLCIÍ	10
2.1 Odborná příprava strážníků Městské policie hl. m. Prahy	11
2.1.1 Systém vzdělávání strážníků Městské policie hl. m. Prahy	12
2.1.2 Rozsah a forma výcviku nástupního a nastavbového kurzu	17
2.2 Stručné shrnutí výcviku Městské policie hl. m. Prahy	33
3. SROVNÁNÍ SOUČASNÉHO STAVU VZDĚLÁVÁNÍ U VYBRANÝCH MĚSTSKÝCH POLICIÍ	34
3.1 Městská policie Brno	34
3.2 Městská policie Ostrava	35
3.3 Soukromé vzdělávací zařízení	36
4. NÁVRHY A PŘIPOMÍNKY K SYSTÉMU VZDĚLÁVÁNÍ STRÁŽNÍKŮ OBECNÍCH POLICIÍ	37
Závěr	40
Resumé	41
Anotace	42
Seznam použité literatury	43
Seznam příloh	45

ÚVOD

Současná doba si vyžaduje všestranně připravené odborníky ve všech oblastech lidské činnosti. Tato potřeba je veřejností zvláště citlivě vnímána v oblastech boje s kriminalitou a všude, kde je kladen důraz na dodržování zákonných norem chování. Proto vystupuje do popředí nutnost stále větší vzdělanosti a odbornosti každého, kdo se podílí na obhajobě právního systému našeho státu.

Vzhledem k. nárůstu kriminality po roce 1990 se ukázalo, že je nezbytné kromě Policie ČR zřídit další organizaci, která by zajišťovala místní záležitosti veřejného pořádku v obci. Proto byl dán prvotní impulz k zakládání obecních a městských policií, jejichž činnost byla po roce 1945 v tehdejší Československu ukončena. K obnově činnosti „komunálních policií“ dochází po roce 1991 na základě přijetí zákona č. 553/91 Sb., o obecní policii. V roce 1992 vzniká celá řada obecních a městských policií. Tyto instituce se velmi dobře osvědčily a zapsaly do povědomí občanů. V současnosti se lidé obracejí na strážníky ve stále větší míře a žádají je o pomoc. Vztahy mezi strážníky a veřejností jsou každodenně navazovány v nejrůznějších situacích. Občané oprávněně očekávají od strážníka nejen aktivní odbornou pomoc, ale i zdvořilé chování při vzájemném kontaktu. S tím je úzce spojena zejména problematika kvalitního výběru budoucích pracovníků a jejich neméně kvalitní profesní příprava.

Při rozboru problematiky odborné přípravy strážníků obecních a městských policií se budu snažit vycházet jak ze studia odborných pramenů tak z praxe, a to vzhledem k tomu, že již šest let pracuji jako lektor-instruktor speciální profesní přípravy na Útvaru vzdělávání Městské policie hl. m. Prahy, v současnosti na řídicí pozici.

V novele zákona č. 553/91 Sb., o obecní policii účinné od 1.1. 2009 je stanoveno: „*obec je povinna zabezpečit výcvik strážníka ve specializovaném školicím zařízení s akreditací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, nebo v obdobném zařízení obecní policie*“.¹ Před novelizací zákona se strážníci a strážníci-čekatelé připravovali na zkoušku odborné způsobilosti individuálně, v školicích zařízeních zřizovaných obcí, nebo jim obec zajišťovala výcvik k výkonu oprávnění a používání služební zbraně dle zákona ve spolupráci s Policií České republiky. Systém vzdělávání nebyl ujednocen a lišil se i kvalitou přípravy.

¹ Zákon č. 553/1991 Sb. , o obecní policii.

Cílem této bakalářské práce je zmapovat a posoudit současný systém celoživotního odborného vzdělávání a výcviku strážníků obecních policií v souladu se stávajícími právními normami.

První část této práce je zaměřena na historii, obecnou charakteristiku obecní policie, její právní úpravu a úkoly. V další části se pak zabývám samotnou odbornou přípravou, jejími metodami a formami u Městské policie hl. m. Prahy, srovnáním s přípravou strážníků Městské policie Brna a Ostravy. Před samotným závěrem vyhodnocuji zjištěný stav současné odborné přípravy a uvádím možné návrhy a připomínky k jeho zkvalitnění.

Při zpracování práce jsem využil především metod popisných, metod analýzy a komparace zjištěných údajů.

I. KAPITOLA

OBECNÍ A MĚSTSKÉ POLICIE

ČESKÉ REPUBLIKY

1.1 Náhled do historie obecních policií

Historie obecních policií je nedílnou součástí našich národních dějin. Počátky vzniku tohoto policejního aparátu u nás sahají do středověku a souvisejí s historií vývoje našich měst a obcí. Od rychtářů a jejich pomocníků přes městské strážníky a policejní sbory až do současné podoby, kdy se města a obce vracejí k osvědčenému systému spravování ochrany a pořádku ve svých katastrech.

S pojmem městská policie se setkáváme až 18. či 19. století, původní policejní součásti byly z dnešního pohledu policiemi městskými a obecními. Ve starověkých správách nacházíme **městské žoldnéře**, kteří v míru konali službu v ulicích, hlídali městské vězení, střežili městská mýta a v případě potřeby pronásledovali lupiče a bandity v okolí města. V době války chránili městské hradby a byli zařazováni k bojující armádě.²

V polovině 19. století se v bezpečnostním systému tehdejšího Rakouského císařství objevuje nový prvek **četnictvo**. První četnické sbory byli formovány již po skončení napoleonských válek, v českých zemích se tak stalo, až v r. 1849, kdy císař František Josef I. nařídil rozšířit tento sbor na celé území své říše. Četníci se tak objevili i v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Četnictvo pak vykonávalo systematickou bezpečnostní službu ve všech místech, kde nebyla zajišťována policií.³

Vznikem samostatného Československého státu v roce 1918, dochází k převzetí stávajícího správního systému včetně rakouské organizace státních policejních úřadů, četnictva, obecních a městských policií (komunální policie). Četnictvo a státní policejní úřady byly zřizovány a financovány státem.

² MACEK, P. – UHLÍŘ, L.: *Dějiny obecních policií I.* Praha 2004.

³ MACEK, P. – UHLÍŘ, L.: *Dějiny obecních policií I.* Praha 2004.

Komunální policie pak mohla být zřizována jednotlivými obcemi, přičemž náklady spojené s jejím financováním a činností byly hrazeny z rozpočtu obce.

V roce 1942 bylo přijato vládní nařízení č. 250/1942 Sb., o obecní výkonné policii.⁴ Na základě tohoto nařízení ukládá vláda všem obcím s více jak 10 000 obyvateli zřídit obecní výkonnou policii. Ve zvláštních případech mohl ministr vnitra uložit tuto povinnost i menším obcím. Obecní výkonná policie se dále členila na strážníky uniformované a neuniformované. Podřízená byla starostovi obce, pověřeným zástupcům, politickým úřadům a ministru vnitra.

Po 2. Světové válce byl přijat zákon č. 149/1947 Sb., o národní bezpečnosti. Přijetím tohoto zákona byla obecní výkonná policie zrušena a zanikla.

1.2 Současná právní úprava a charakteristika obecní a městské policie

V 90. letech 20. století umožnily vnitropolitické změny státu obcím opět řešit některé svoje bezpečnostní problémy na místní úrovni, přijetím zákona o obcích.⁵ Tento zákon v §361/1 písm. k, umožňuje obecnímu zastupitelstvu zřizovat v samostatné působnosti obecní policii za účelem zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku.

Obecní zastupitelství tak může dle zákona učinit svým rozhodnutím a obecně závaznou vyhláškou zřídit a zrušit obecní policii na svém územním samosprávném celku.

Od 1. 1. 1992 nabyt účinností zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, (naposled novelizován 1. 1. 2009). Tímto zákonem se v současnosti řídí činnost obecních a městských policií v celé České republice. Přijetím tohoto zákona vznikly legislativní podmínky pro vznik a činnost obecní a městské policie. Zákon stanovuje úkoly, podmínky přijetí, výcvik, odbornou způsobilost a oprávnění strážníků. Stanovuje spolupráci s Policií ČR a jinými správními orgány.

Rozhodne-li se obecní zastupitelstvo zřídit obecní policii, musí zejména kromě jiného zajistit dostatek finančních prostředků. Tyto prostředky budou sloužit jak založení obecní policie, tak k provozu a zajištění výcviku jejich strážníků.

⁴ Vládní nařízení č. 250/1942 Sb., o obecní výkonné policii.

⁵ Zákon č. 410/1992 Sb., o obcích.

Zákon o obecní policii v § 1 stanoví, kdo a jakým způsobem zřizuje a zrušuje obecní policii, rozsah oprávnění, spolupráci s Policií ČR, státními orgány a orgány územních samosprávných celků.⁶

Zákon o obecní policii v § 1a stanoví, které zaměstnance obce lze do obecní policie zařadit. Zákon rozlišuje tři kategorie zaměstnanců: „čekatel“, „strážník“ a „zaměstnanec obecní policie“, kterého nelze zařadit ani mezi čekatele ani mezi strážníky. Toto rozčlenění se liší rozsahem pravomocí a oprávnění. Pouze strážník má zákonné oprávnění vykonávat oprávnění podle zákona nebo zvláštního zákona a dle stejných právních norem plnit povinnosti zde stanovené a prokazovat příslušnost k obecní policii stejnokrojem s odznakem služební policie, identifikačním číslem a názvem obce.⁷ Čekatel a jiný zaměstnanec obce zařazený do obecní policie oprávnění strážníka nemá.

Požadavky pro přijetí k obecní policii jsou dány ustanovením §4 zákona o obecní policii⁸ :

Strážníkem může být občan České republiky, který:

- je bezúhonný,
- je spolehlivý,
- je starší 21 let,
- je zdravotně způsobilý,
- dosáhl středního vzdělání s maturitní zkouškou,
- má osvědčení o splnění stanovených odborných předpokladů (osvědčení).

⁶ § 1 zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

⁷ Skarka, O: Zákon o obecní policii s podrobným komentářem podle stavu k 1. lednu 2009.

⁸ § 4 zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

Zákon stanoví základní podmínky, které jsou předpokladem pro to, aby se občan mohl stát strážníkem. První zásadní podmínkou je, že se musí jednat o občana České republiky. Otázka bezúhonnosti a spolehlivosti je samostatně řešená zákonem.⁹

Další podmínkou pro přijetí uchazeče je věková hranice 21 let, přičemž zákon stanoví: „osoba starší 21 let“. Bylo by proto v rozporu se zákonem, pokud by do pracovního poměru zaměstnance obecní policie strážník-čekatel, byla přijata osoba, která ještě tuto věkovou hranici nespĺňuje.

Vzhledem k tomu, že pracovní činnost strážníka je specifická oproti jiným profesím, je zákonným předpokladem i zdravotní způsobilost. Strážník je povinný jednou ročně absolvovat zdravotní prohlídku u závodního lékaře. Zdravotní prohlídka má garantovat, že strážník je schopen absolvovat výcvik se služební zbraní a výcvik v použití donucovacích prostředků dle zákona.

Zcela nově je zákonem stanoven požadavek dosažení středoškolského vzdělání s maturitou s vymezením tzv. přechodného období do 31. prosince 2015 pro ty strážníky, kteří tuto zákonem stanovenou podmínku zatím nespĺňují. Po naplnění všech těchto zákonem stanovených podmínek, může být občan zařazen do obecní policie jako strážník-čekatel.

Zákon o obecní policii v §4 stanoví, že občan se stává strážníkem v okamžiku, kdy má platné osvědčení o splnění odborných předpokladů. Toto osvědčení vydává krajský úřad, v hlavním městě Praze pak Ministerstvo vnitra ČR, na dobu tří let. Důvody zániku platnosti osvědčení rovněž stanoví zákon o obecní policii¹⁰.

Cílem odborné profesní přípravy strážníků obecních a městských policií je tedy připravit je pro výkon této profese a úspěšné vykonání zkoušky odborné přípravy a získání osvědčení strážníka. Podrobnějším popisem výcviku a systémem výuky se budu zabývat v další části bakalářské práce.

Charakteristika obecní policie

Obecní policii můžeme charakterizovat, jako nástroj obce k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku, který náleží do její samostatné působnosti a plní další úkoly podle zákona nebo pokud tak stanoví zvláštní zákon.

⁹ § 4a, § 4b zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

¹⁰ § 4e, § 5 zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

1.3 Úkoly, povinnosti a oprávnění strážníků obecní a městské policie

Obecní policie při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku plní zejména tyto úkoly:

- přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku,
- dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití,
- dohlíží na dodržování obecně závazných vyhlášek a nařízení obce,
- podílí se na dohledu nad bezpečností a plynulostí provozu na pozemních komunikacích,
- podílí se na dohledu nad dodržováním právních předpisů o ochraně veřejného pořádku a činí opatření k jeho obnovení,
- podílí se na prevenci kriminality v obci,
- dohlíží na dodržování čistoty na veřejných prostranstvích v obci,
- odhaluje přestupky a jiné správní delikty, jejichž projednávání je v působnosti obce,
- poskytuje údaje o obecní policii Ministerstvu vnitra za účelem zpracování statistických údajů.¹¹

Povinnosti a oprávnění strážníků obecní policie jsou zakotveny v zákoně č. 553/1991 Sb., o obecní policii. Mezi povinnosti patří, aby strážník při provádění zákroků a úkonů dbal cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní a nepřipustil, aby v souvislosti s touto činností vznikla osobám bezdůvodná újma a případný zásah do jejich práv a svobod nesmí překročit míru, která je nezbytná k dosažení účelu sledovaného zákrokem. Dále má strážník povinnost osoby poučit o jejich právech, pokud provádí zákrok spojený se zásahem do jejich práv a svobod. Strážník také musí poskytnout pomoc v rozsahu svých oprávnění každému, kdo o to požádá. Je-li páchan trestný čin nebo přestupek či jiný správní delikt je strážník povinen v mezích zákona provést zákrok, úkon či učinit jiné opatření v pracovní době i mimo ni, pokud je k tomu vycvičen či vyškolen, či pokud není pod vlivem léků, nebo jiných látek, které by mohly snížit schopnost jeho jednání a je zřejmé, že zákrok nebo úkon úspěšně dokončí.

¹¹ § 2 zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

Mimo pracovní dobu musí strážník prokázat příslušnost k obecní policii. Strážník je dále povinen zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, se kterými se seznámil při plnění služebních úkolů.¹²

K oprávnění strážníka obecní policii patří:

- oprávnění požadovat vysvětlení,
- oprávnění vyžadovat poskytnutí údajů z informačních systémů policie a obecních úřadů,
- oprávnění požadovat prokázání totožnosti,
- oprávnění požadovat od každého věcnou a osobní pomoc,
- oprávnění předvést osobu,
- oprávnění odebrat zbraň,
- oprávnění zakázat vstup na určená místa,
- oprávnění otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor,
- oprávnění odejmout věc,
- oprávnění použít technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla,
- oprávnění zabezpečit dopravu osob do zdravotnického zařízení či do záchytné stanice,
- oprávnění ke vstupu do živnostenských provozoven,
- oprávnění k použití donucovacích prostředků, psa a služební zbraně,
- oprávnění pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy.¹³

Tyto povinnosti a oprávnění můžeme dle jejich významu rozčlenit na povinnosti a oprávnění zásadního významu, povinnosti a oprávnění běžné a povinnosti a oprávnění související s použitím donucovacích prostředků, psa a služební zbraně. Povinnosti a oprávnění zavazují strážníka k adekvátnímu jednání a chování ve všech profesních situacích.

¹² § 6 - § 9 zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

¹³ § 11 - § 20 zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

1.4 Dílčí závěr

Z dosavadních poznatků je zřejmé, že úkoly a význam obecních policií se v základu vůči minulosti příliš neliší. Jak v minulosti, tak i dnes komunální policie plní úkoly v rámci samostatné působnosti obcí a podílí se na zvyšování bezpečnosti v rámci obce. Nároky a požadavky se vzhledem jiné době samozřejmě změnily. Odborná připravenost strážníků obecních a městských policií musí dynamicky reagovat na stále se měnící bezpečnostní situaci v regionech, kde působí.

II. KAPITOLA

SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ STRÁŽNÍKŮ OBECNÍCH A MĚSTSKÝCH POLICIÍ ČR

Ustanovení § č. 4 zákona ČNR č. 553/1991 Sb., o obecní policii vymezuje podmínky, které musí splňovat uchazeč o práci strážníka. Jednou z podmínek je, že musí být vyškolen a vycvičen, aby mohl vykonávat povinnosti a oprávnění podle zákona o obecní policii. V ustanovení § 4d zákona o obecní policii je zakotveno, že obec je povinna zabezpečit výcvik čekatele k používání služební zbraně a donucovacích prostředků a realizaci oprávnění podle tohoto zákona nebo zvláštního zákona (dále jen „výcvik“). Výcvik se provádí ve specializovaném školícím zařízení s akreditací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy nebo v obdobném zařízení obecní policie do šesti měsíců od vzniku pracovního poměru. Dále je obec povinna přeškolit strážníka před každou zkouškou, a to nejpozději tři měsíce před skončením platnosti osvědčení. Na základě dohody mezi obcí a policií může výcvik provést policie. Zařízení nebo policie vydá čekateli nebo strážníkovi potvrzení o vykonání výcviku, které je podmínkou, aby čekatel nebo strážník mohl složit zkoušku z odborné způsobilosti. Náklady na výcvik hradí obec.¹⁴

Existují různé formy, kterými lze realizovat odbornou přípravu strážníků. Základní formou odborné přípravy, je školení v akreditovaných vzdělávacích zařízeních organizovaných jednotlivými městy, která se zaměřují na výcvik strážníků. V současnosti existují tato střediska v Praze, v Brně, v Ostravě a Plzni. V dalších kapitolách se zaměřím na výcvik v jednotlivých školících zařízeních a provedu jejich porovnání.

Odbornou přípravu mohou zajistit také soukromá vzdělávací zařízení. I v těchto institucích jsou kvalitní pedagogové s odpovídající akreditací. Nicméně se jedná především o komerční zařízení.

¹⁴ § 4d odborná způsobilost, zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

Poslední variantou odborné přípravy je forma samostudia. V tomto případě se musí strážník na zkoušku za účelem získání osvědčení odborné způsobilosti připravit samostatně. Děje se tak ale pouze výjimečně, se souhlasem ředitele MP.

2.1 Odborná příprava strážníků Městské policie hl. m. Prahy

Vzdělávací zařízení Městské policie hl. m. Prahy vzniklo v roce 1994 pod názvem Útvar vzdělávání Městské policie hl. m. Prahy. Důvodem vzniku tohoto zařízení byla potřeba vyškolit a vycvičit budoucí kvalitní strážníky.

Do roku 1995 byl výcvik budoucích strážníků Městské policie hl. m. Prahy realizována na základě spolupráce se Střední policejní školou Hrdlořezy. Odbornou přípravu zajišťoval Magistrát hl. m. Prahy formou tematicky zaměřených kurzů, konkrétně jeho odbor školství a vzdělávání. Takto vedená příprava byla po odborné stránce na odpovídající úrovni, jevila se však jako roztržitá a nekoncepční. Proto byl schválen návrh na vybudování vlastního vzdělávacího zařízení. Vznikl Útvar vzdělávání Městské policie hl. m. Prahy. Ve své historii neměl Útvar vzdělávání dlouhou dobu vlastní materiální a technické zabezpečení. Chyběly plně vybavené učebny, kabinety, tělocvična, střelnice. Útvar sídlil v provizorní budově. V roce 1998 došlo k přestěhování Útvaru vzdělávání do areálu Správy služeb hl. m. Prahy, Kunderatka 19 na Praze 8 a postupně zde začalo budování kvalitního zázemí pro výcvik a školení budoucích strážníků.

V současnosti má Útvar vzdělávání k dispozici sedm plně vybavených prostorných učeben, počítačovou učebnu a učebnu pro výuku anglického jazyka. Všechny učebny jsou vybaveny moderní audiovizuální technikou plně využívanou při výuce. Pro profesní praktickou přípravu jsou v areálu vybudovány dvě tělocvičny přizpůsobené pro výuku sebeobrany. Pro zvyšování fyzické zdatnosti mají strážníci k dispozici plně vybavenou posilovnu. Samozřejmostí je sociální zázemí a šatny.

Pro výuku střelecké přípravy se v roce 2003 podařilo zřídit a realizovat nákup laserové střelnice. Ta je využívána hlavně pro fixaci správných stereotypních návyků při manipulaci a používání zbraně. Součástí střelnice je i střelecká učebna,

kancelář instruktorů střelecké přípravy a sociální zázemí. Pro provádění ostrých střelb je využívána pronajatá střelnice v Chloumku u Mělníka.

V roce 2009 se podařilo vybudovat ze starých nevyužitých garáží moderní multifunkční taktický polygon. Využíván je hlavně k výuce taktické přípravy.

V roce 2009 získal Útvar vzdělávání Městské policie hl. m. Prahy akreditaci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

2.1.1. Systém vzdělávání Městské policie Praha

Příprava strážníků začíná už samotným výběrem uchazečů. Zájemce o práci u Městské policie hl. m. Prahy musí projít „třemi koly“ přijímacího řízení. Nejprve ho čekají vstupní fyzické testy, ve kterých musí prokázat svou všeobecnou zdatnost a vytrvalost. Po jejich splnění postupuje do druhého kola k psychologickým testům, zaměřeným na zmapování osobnostní struktury uchazeče, jeho inteligenci, zvládání emocí, vůli, paměť a kreativní myšlení. Pokud uspěje uchazeč u psychotestů, jde na komplexní lékařskou prohlídku. Strážník musí být zdravotně způsobilý, je to jedna z podmínek stanovených zákonem.

Po absolvování těchto nezbytných úkonů přijímacího řízení je žadatel přijat k městské policii, nastupuje k vykonání základního výcviku a přípravě k získání osvědčení odborné způsobilosti.

Dříve než přisupím k popisu samotného výcviku a vzdělávání zmíním se o základních pojmech, které se prolínají celou bakalářskou prací a to:

- **profesní výcvik,**
- **vzdělávání.**

Profesní výcvik můžeme charakterizovat jako specifickou formu praktického výcviku, zaměřeného hlavně na osvojování si základních návyků a dovedností souvisejících s profesní praktickou činností strážníka. Jedná se o vytváření profesních stereotypů aplikovatelných dle konkrétních pracovních postupů v závislosti na dané situaci. Z hlediska nejčastěji používaných metod profesního výcviku lze poukázat především na metody názorně demonstrační – tj. předvádění, pozorování, praktický nácvik, trénink, instruktáž.

„V tzv. osobnostním pojetí lze **vzdělávání** chápat jako součást socializace jedince. Vzdelání je pak ta složka kognitivní vybavenosti osobnosti (osvojené vědomosti, dovednosti, postoje, hodnoty), která se zformovala v procesu vzdělávání. V institucionálním pojetí je vzdělání chápáno jako společensky organizovaná činnost, zabezpečovaná příslušnými institucemi. To umožňuje rozlišovat různé stupně (základní, středoškolské, vysokoškolské) a druhy vzdělání (všeobecné, odborné).“¹⁵

Vzdělávání strážníků je do značné míry svým zaměřením specifické. Na jedné straně strážník musí zvládnout poměrně značnou teoretickou a právní oblast a na druhé straně specifické praktické dovednosti. V činnosti obecních a městských policí se jedná především o prvky sebeobrany, s použitím donucovacích prostředků, spojovací a dopravní prostředky, výcvik se služební zbraní. Při výkonu služby jde pak o vzájemné propojení obou oblastí tj. vzdělání a profesního výcviku.

Systém vzdělávání Městské policie hl. m. Prahy (dále jen MP) představuje ucelený komplex přípravy strážníků pro výkon služby v hlavním městě Praze.

Pracovištěm odpovědným za získávání, prohlubování a zvyšování kvalifikace (dále jen vzdělávání) je útvar vzdělávání MP, který úzce spolupracuje s jednotlivými úseky ředitelství MP, územními výkonnými útvary a odděleními přímo řízenými ředitelem MP, zejména při akceptování jejich požadavků na proškolení konkrétních problematik s ohledem na potřeby výkonu služby a kvalifikační požadavky pro stanovené funkce a podílí se na řešení teoretických problémů, souvisejících s úkoly MP.

Systém vzdělávání je organizován následujícími formami:

Základní odborná příprava:

- a) vstupní školení,
- b) nástupní kurz,
- c) nástavbový kurz,
- d) řízená praxe.

¹⁵ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J., *Pedagogický slovník*, 3. vyd. Praha: Portál, 2001., s. 292

Zdokonalovací příprava:

- a) prolongační kurz,
- b) kurz specialistů,
- c) střelecký výcvik,
- d) speciální služební fyzická příprava,
- e) kurz získání oprávnění k řízení služebních motorových vozidel.

V další části se budu podrobněji zabývat jednotlivými formami systému vzdělávání.

Základní odborná příprava připravuje strážníky k výkonu služby a tvoří ji vstupní školení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany (dále jen BOZP a PO) všech zaměstnanců, nástupní kurz strážníků – čekatelů, nastavbový kurz a řízená praxe strážníků.

Vstupní školení probíhá následující den po přijetí zaměstnanců formou povinného školení BOZP a PO. Za realizaci školení odpovídá technik BOZP.

Nástupní kurz – zde se připravují strážníci-čekatelé po teoretické i praktické stránce k *“Osvědčení o splnění stanovených odborných předpokladů k výkonu povinností a oprávněn“* (dále jen osvědčení strážníka), podle zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, a ke složení zkoušky odborné způsobilosti v souladu se zákonem č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu.¹⁶

Nástupní kurz je organizován v rozsahu minimálně 12 týdnů, formou středoškolské výuky s praktickými cvičeními a je ukončen zkouškami a slavnostním zakončením, jehož součástí je složení slibu strážníka. Rozvržení výuky odborných předmětů do jednotlivých lekcí je upraveno tematickými plány výuky a podrobněji se jimi budu zabývat v další části bakalářské práce. Skladba předmětů a jejich rozsah musí být vždy v souladu s novelizací zákonů a případné změny vyhlášky MV ČR č. 88/1996 Sb., která určuje odborné předpoklady strážníků.

¹⁶ Příloha č. 1 Vzor Osvědčení odborných předpokladů.

Strážník – čekatel může být připuštěn k závěrečným zkouškám jenom za předpokladu, že úspěšně zakončil výcvik speciální fyzické přípravy.

Zaměstnanec, kterému ředitel MP povolil individuální přípravu k vykonání zkoušky, musí absolvovat před vykonáním zkoušky k získání osvědčení strážníka speciální fyzický a střelecký výcvik v dohodnutém rozsahu. Splnění této podmínky je předpokladem připuštění zaměstnance ke zkoušce.

Nástavbový kurz absolvují všichni strážníci, kteří ukončili nástupní kurz, po dobu jednoho kalendářního měsíce. Úkolem nástavbového kurzu je upevnit a zdokonalit získané teoretické a praktické znalosti a seznámit se s interními normami zaměřenými na praktický výkon služby. Obsahově je zaměřen na komplexní procvičování služebních úkonů a zákroků strážníka v plné výstroji a výzbroji, formou průpravných cvičení a modelových situací. Na prohlubování profesních dovedností nutných pro výkon služby se podílejí externí spolupracovníci (ředitelé OŘ MP, strážníci zařazení do kontrolního oddělení, externí spolupracovníci z Policie ČR, soudci, ZS HMP, apod.).

Podrobnější rozbor výuky a výcviku v nástavbové části popisují v dalších částech mé práce.

Řízená praxe je realizována rovněž po dobu jednoho měsíce a jsou do ní zařazováni strážníci po absolvování nástavbového kurzu. Cílem řízené praxe je aplikace získaných poznatků v nástupním a nástavbovém kurzu v přímém výkonu služby pod odborným dohledem instruktorů – vedoucích směn.

Řízená praxe je vykonávána na územních útvarech městské policie dle požadavků jednotlivých obvodních ředitelství.

Zdokonalovací příprava - Cílem zdokonalovací přípravy je prohlubování a upevňování praktických a teoretických znalostí strážníků pro potřeby výkonu služby a k prodloužení platnosti osvědčení strážníka. Uskutečňuje se prostřednictvím prolongačních kurzů, kurzů specialistů, střeleckého výcviku, speciálního fyzického výcviku a výcviku nezbytného k získání oprávnění k řízení služebních motorových vozidel.

Prolongační kurz- kurzu se zúčastňují strážníci, kterým končí platnost osvědčení odborné způsobilosti, zpravidla tři měsíce před ukončením platnosti. Je organizován v rozsahu pěti pracovních dnů. Za vyslání a účast strážníků odpovídají náměstci ředitele MP, ředitelé obvodních ředitelství MP a vedoucí oddělení přímo řízených ředitelem MP. Pokud strážník nemůže do kurzu v řádném termínu nastoupit, je povinen písemně požádat cestou příslušného ředitele obvodního ředitelství nebo náměstka ředitele MP - vedoucího útvaru vzdělávání o určení náhradního termínu kurzu. Na závěr kurzu strážník skládá zkoušku před komisí stanovenou Ministerstvem vnitra ČR, formou písemního testu a ústního přezkoušení.

Povinnost proškolit strážníka před zkouškou je přímo zakotvená v zákoně.¹⁷

Kurz specialistů je organizován pro strážníky zařazených na stanovené funkce a strážníky, kteří jsou personální rezervou do vedoucích funkcí. Kurzy jsou zpravidla obsahově zaměřeny na řízenou profesní přípravu s prvky manažerských dovedností, sociálně-psychologický výcvik a speciální přípravu zaměřenou na výcvik v konkrétních činnostech dané vedoucí funkce. Kurzy mohou být též obsahově zaměřeny na další potřebné dovednosti dle jednotlivých specifických požadavků (kurzy práce s výpočetní technikou, jazykové kurzy apod.). Součástí kurzu mohou být i studijní pobyty a stáže.

Střelecký výcvik- střeleckého výcviku jsou povinni se zúčastnit všichni strážníci z přímého výkonu služby 2x ročně a z nepřímého výkonu služby alespoň 1x ročně. Povinnost absolvovat střelby alespoň jednou ročně je přímo zakotvená v zákoně o střelných zbraních a střelivu.¹⁸

Speciální fyzický výcvik je určen pro strážníky čekatele, strážníky zařazené v nástavbovém kurzu a strážníky v přímém výkonu služby. Obsahově je zaměřen na výcvik základních sebeobránných praktik strážníka, vedení zákroku, ofenzivní použití donucovacích prostředků, procvičování taktických prvků a speciálních dovedností

¹⁷ § 4d Odborná způsobilost, zákon č. 553/1991Sb., o obecní policii.

¹⁸ § 39 od 1, písmeno l, zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu.

navazujících na střeleckou a taktickou přípravu s využitím modelových situací. Podrobnější popis výcviku je v další části bakalářské práce.

Kurz k získání oprávnění řízení služebních motorových vozidel – v souladu s požadavky a potřebami jednotlivých organizačních útvarů MP je ve stanovených termínech organizován na základě doporučení příslušných vedoucích zaměstnanců dvoudenní kurz k získání osvědčení profesní způsobilosti pro řidiče, kteří řídí motorová vozidla vybavená zvláštním výstražným zařízením (dále jen ZVZ), na základě zákona č. 262/2006 Sb. Řidiči, kteří jsou vlastníci oprávnění, musí jednou ročně na proškolení.

2.1.2. Rozsah a forma výuky nástupního a nástavbového kurzu

Samotnou výuku u nástupního a nástavbového kurzu můžeme rozdělit na část **praktickou** a část **teoretickou**. Základní vyučovací jednotkou jak teoretické tak praktické části odborné přípravy je vyučovací jednotka v časovém úseku 90 minut na jeden vyučovací předmět. Každodenní rozvrh zahrnuje čtyři časové jednotky. V tomto časovém rozvrhu se vystřídají jak teoretické, tak praktické vyučovací předměty.

Je dáno povahou předmětu, jaká forma výuky převažuje, zda spíše monologická, či dialogická. Záleží také na odborném lektorovi, kterou formu využívá. Dialogická forma výuky vyžaduje po studentech aktivní přístup při výuce. Problémem ovšem je takzvaná „startovací čára“ samotných posluchačů. Je to dané zastoupením různých věkových skupin, liší se životními zkušenostmi, dosaženým vzděláním a bývalým profesním zaměřením.

Pro kvalitní odbornou přípravu budoucích strážníků je nutné rovněž plánovat výuku tak, aby byla zajištěná návaznost jednotlivých předmětů.

TEORETICKÁ ČÁST ODBORNÉ PŘÍPRAVY

Schematická tabulka učebních osnov předmětů:

Název předmětu	Hodinová dotace
Policejní právo – obecní policie	34
Policejní právo – Policie ČR	10
Trestní právo	60
Přestupkové právo	60
Procesní právo	12
Ústavní právo	10
Územní samospráva	8
Dopravně bezpečnostní činnost	30
Kriminalistika	22
Policejní psychologie	24
Živnostenské podnikání	10
Profesní fyzická příprava	70
Profesní taktická příprava	60
Střelecká příprava	44
Zdravotní příprava	8
Bezpečnost práce	8
Vyhlášky a nařízení hl. m. Prahy	10
Celkem hodin	480

Jak z tabulky vyplívá rozsah odborných teoretických předmětů je značný. V následující části budu stručně charakterizovat obsah jednotlivých předmětů.

Policejní právo – obecní policie

Můžeme říci, že se z hlediska činnosti strážníka se jedná o základní předmět. Posluchači se seznamují s historií obecní policie, základními pojmy (úřední osoba, místní záležitosti veřejného pořádku, právní subjektivita), přehled právních norem, odborné předpoklady pro výkon, oprávnění, úkoly a povinnosti strážníka, jejich interpretaci. Dále pak oprávnění strážníka k použití donucovacích prostředků, služební zbraně a psa. V neposlední řadě pak s vybranými ustanoveními (zpracování písemností, oprávnění pořizovat záznamy a kamerové systémy). Povinnosti obce při zřizování a zrušení obecní policie, provádění výcviku a školení. Celková dotace je zhruba cca 34 vyučovacích hodin.

Policejní právo – zákon o Policii ČR

Cílem tohoto předmětu je seznámit posluchače stručně se zákonem o Policii ČR, jeho charakteristikou, s odlišností úkolů, povinností a oprávnění policistů. Vztah Policie ČR ke státním orgánům, orgánům obce, součinnost obecní policie a Policie ČR. Časová dotace cca 10 vyučovacích hodin.

Trestní právo

Výuka seznamuje posluchače se základními pojmy trestního práva. Posoudit a poznat rozdíl mezi trestným činem a přestupkem. Právní kvalifikaci vybraných trestných činů, jejich skutkovou podstatu a posoudit jejich stupeň nebezpečnosti pro společnost. Seznamují se rovněž s trestnými činy proti výkonu pravomoci státního orgánu a úřední osoby, s trestnými činy hrubě narušujícími občanské soužití a obecně nebezpečnými trestnými činy (ohrožení a poškození životního prostředí, šíření toxikomanie, apod.). Rozsah cca 60 vyučovacích hodin.

Přestupkové právo

Výuka je zaměřena na pojmy, co je přestupek podle přestupkového zákona, jaká je odpovědnost za přestupek, jaké jsou sankce, ochranná opatření, zánik odpovědnosti za přestupek. Velmi podrobně je rozebírána tzv. zvláštní část přestupkového zákona. Zde jsou rozebírány přestupky proti pořádku ve státní správě, v územní samosprávě, proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití a přestupky proti majetku. Cílem tohoto předmětu je zvládnutí celého řízení o přestupcích včetně jednotlivých forem řízení o přestupku. Tento předmět je po zákonu o obecní policii pro budoucí strážníky vzhledem k náplni jejich profese stěžejní. Rozsah cca 60 vyučovacích hodin.

Procesní právo

Výuka seznamuje budoucí strážníky s celým procesem správního řízení, s rozhodnutím ve správním řízení, opravnými prostředky, s doručováním písemností strážníkem dle správního řádu. Rozsah cca 12 vyučovacích hodin.

Ústavní právo Cílem předmětu je seznámit posluchače s Ústavou ČR a Listinou základních práv a svobod, jejich postavení v rámci právního systému České republiky. Časová dotace je zhruba cca 10 vyučovacích hodin.

Územní samospráva

Výuka si klade za cíl seznámit strážníky se základními pojmy dle zákona o obcích, orgány obce a jejich pravomoc, orgány kraje a jejich pravomoc. Vztah strážníků a orgánů obce v souvislostech s plněním úkolů obecní policie při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. Časová dotace cca 8 vyučovacích hodin.

Dopravně bezpečnostní činnost

Výuka seznamuje budoucí strážníky s problematikou dopravy, ta je ve značné míře zastoupena v praktickém výkonu služby. Stěžejní je zákon o provozu na pozemních komunikacích, důraz je pak kladen na řízení silničního provozu, dodržování pravidel plynulosti a bezpečnosti tohoto provozu, zastavování vozidel, včetně zabránění v jízdě. Časová dotace cca 30 vyučovacích hodin.

Kriminalistika

Předmět seznamuje posluchače se základy této vědecké disciplíny. Strážníci se učí o vzniku, vývoji, základních pojmech, o některých kriminalistických stopách, o významu stop při objasňování trestných činů. Cílem výuky kriminalistiky jsou tzv. neodkladná opatření strážníka na místě trestného činu (např. zajištění trestného činu, poskytnutí první pomoci poškozeným osobám, úkony ve vztahu k pachateli či svědkům, apod.). Časová dotace cca 22 vyučovacích hodin.

Policejní psychologie

Cílem předmětu je seznámit posluchače s historií této vědy a základními pojmy, hraničními obory a jejich vymezením. Dále pak s psychologií osobnosti, zásadami komunikace při jednání s přestupcem, zvládání krizových situací vyplývajících s činností strážníka, je probírán etický kodex strážníka. Časová dotace cca 24 vyučovacích hodin.

Živnostenské podnikání

Cílem tohoto předmětu je seznámit budoucí strážníky se základními pojmy, právní úpravou pro provozování živnosti, rozdělení živností, tržní řád, sankce při nepovoleném podnikání, oprávnění strážníka dle zákona o obecní policii, v souvislosti se vstupem do živnostenských provozoven. Časová dotace cca 10 vyučovacích hodin.

Bezpečnost práce

Jedná se o nezbytné, povinné školení z celé problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a seznámení se zákonem o požární ochraně. Bez tohoto vstupního školení nemůže být uchazeč o práci u Městské policie hl. m. Prahy zařazen do vzdělávacího procesu.

Vyhlášky a nařízení hl. m. Prahy

Cílem předmětu je seznámit budoucí strážníky se základními právními normami, které v podobě vyhlášek a nařízení vydává magistrát hlavního města Prahy a vztahují se k povinnostem a úkolům strážníků Městské policie hl. m. Prahy. Časová dotace cca 10 vyučovacích hodin.

Teoretická část odborné přípravy je zakončena již výše zmíněnou zkouškou před komisí určenou Ministerstvem vnitra ČR. Po úspěšném absolvování zkoušky strážník obdrží osvědčení o své odborné způsobilosti. Toto osvědčení má platnost po dobu tří let. Jak je vidět ze skladby a rozsahu odborných teoretických předmětů, je příprava na zkoušku značně rozsáhlá a při výuce vyžaduje od posluchače plné nasazení. Z rozsahu předmětů a dle jejich časových dotací, lze odvodit, které předměty jsou stěžejní při profesní přípravě strážníků.

PRAKTICKÁ ČÁST ODBORNÉ PŘÍPRAVY

Profesní fyzická příprava

Samotnou fyzickou přípravu můžeme rozdělit do několika bloků, a to na fyzickou přípravu strážníku-čekatelů, strážníků v nástavbovém kurzu a strážníků v přímém výkonu služby. Rozsah znalostí je dán prováděcí vyhláškou č. 418/2008 Sb., rozsah výcviku čekatele a strážníka.

Fyzická příprava strážníků v nástupním kurzu je zaměřena hlavně na zvládnutí základních dovedností v používání donucovacích prostředků dle zákona.¹⁹ Jedná se o základní prvky policejní sebeobrany, zvládnutí úderů, kopů, hmatů a chvatů. Po tomto nezbytném základu, následuje výcvik používání služebního obušku (tonfa), slzotvorných prostředků, nácviku přikládání pout a jejich bezpečné sejmutí, hrozba služební zbraní, úder služební zbraní. Součástí výcviku je samozřejmě dodržování základních taktických dovedností nezbytných při komunikaci s občanem, to znamená:

- bezpečná vzdálenost,
- komunikační postoj,
- rozmístnění hlídky a vzájemné krytí,
- kontrola okolí.

Součástí fyzického výcviku je i naučit a správně aplikovat výzvu s výstrahou. Mnohdy se stává, že pod vlivem zátěžové situace, nejsou strážníci schopni vůbec komunikovat, nebo naopak se vlivem stresu dopouštějí vůči občanům různých vulgarizmů a neadekvátně komunikují.

Na závěr výcviku v nástavbovém kurzu, absolvuje každý posluchač přezkoušení z fyzické přípravy²⁰ a dostane potvrzení o ukončení výcviku dle zákona. Toto potvrzení je nezbytné, aby byl připuštěn k závěrečné zkoušce, k získání osvědčení odborné způsobilosti²¹.

¹⁹ § 18 zákon č.553/1991 Sb., o obecní policii.

²⁰ Příloha č. 2. Vzor Závěrečné zkoušky z fyzické přípravy.

²¹ § 4d odst. 4, zákon č.553/1991 Sb., o obecní policii.

Fyzická příprava v nastavbovém kurzu je zaměřena na zvyšování a upevňování dosavadních návyků, získaných výcvikem v nástupním kurzu. Výcvik je více zaměřen na práci a součinnost dvojčlenné hlídky. Účelem fyzické přípravy v nastavbovém kurzu je důkladné procvičení, zautomatizování technik sebeobrany a použití donucovacích prostředků aplikovaných již v přímé souvislosti s taktikou služebního zákroku v konkrétních modelových situacích.

Vzhledem k novelizaci zákona o obecní policii a zavedením nového úderového prostředku – teleskopického obušku, je výcvik s tímto novým prostředkem součástí náplně výcviku v nastavbovém kurzu a strážník získá potvrzení pro jeho nošení a užívání.

Fyzická příprava strážníků v přímém výkonu služby. Účelem přípravy je zejména použití donucovacích prostředků ve výcviku strážníků v přímém výkonu, důkladné procvičení a opakování technik policejní sebeobrany, použití donucovacích prostředků aplikovatelných v přímé souvislosti s taktikou služebního zákroku v modelových situacích, které jsou blízké každodenní praxi při výkonu služby.

System výcviku strážníků z přímého výkonu služby navazuje na koncepci výuky strážníků-čekatelů v nástupním kurzu a strážníků v nastavbovém kurzu. Je přizpůsoben požadavkům výkonu služby, je efektivní a snadnější na naučení. Zjednodušuje probírané techniky, kdy je preferováno provádění technik na jednu (přirozenou silnou) stranu ze základního „komunikačního“ postoje. Jsou vynechány techniky komplikované, vyžadující dlouhý čas na dokonalé zvládnutí nebo vyžadující zvláštní např. silovou vybavenost strážníka. Přiblížení podmínkám reálného zákroku je dosahováno používáním cvičebního oděvu blízkého běžné uniformě a kompletního služebního opasku s výzbrojí.

Témata a oblasti výuky:

- navázání komunikace s přestupcem, případně pachatelem trestného činu, tzv. komunikační postoj a taktické zásady při provádění služebního zákroku,
- provádění výzvy a zásady komunikace s pachatelem/přestupcem v souvislosti s řešením situace a realizací služebního zákroku,
- vzájemná komunikace a koordinace dvojice strážníků při zákroku,
- obrana proti nejčastějším útokům:

- pokus o úchop,
 - vyproštění z úchopu,
 - úder,
 - kop,
 - útok předmětem/zbraní,
- použití obušku jako donucovacího prostředku:
- zásahová místa na lidském těle,
 - způsoby nošení obušku,
 - technika a taktika použití obušku,
 - postoje - pohotovostní a komunikační postoj (chodidla, držení paží, trupu),
 - rychlé zaujmutí bojového postoje a držení paží,
 - tasení obušku,
 - údery obuškem,
 - kryty obuškem,
 - obrana proti útokům na různá pásma a protiútok obuškem,
 - odváděcí techniky za pomoci obušku,
- použití slzotvorného spreje jako donucovacího prostředku:
- zásady použití spreje,
 - nošení slzotvorného spreje,
 - vyjmutí a manipulace se sprejem,
 - první pomoc při zasažení slzotvorným prostředkem,
- použití pout:
- nošení pout (ocelová nebo náhradní poutací prostředky),
 - složení pout v pouzdře,
 - funkčnost pout,
 - uchopení a vytažení pout z pouzdra,
 - příprava pout na poutání,
 - možné způsoby přiložení pout a znehybnění poutané osoby,
 - příkládání pout ve stoje u stěny,
 - příkládání pout osobě vkleče,

- příkládání pout osobě vleže na břiše,
- příkládání pout osobě pod hrozbou střelné zbraně,
- snímání pout spoutané osobě,
- technika přesvědčení:
 - přesvědčení se, že předváděná osoba není ozbrojena,
 - odvádění spoutané osoby,
 - transport (eskorta) pachatele.

Komplexní modelové situace kombinující taktické a technické prvky při provádění zákroku:

- a. zjištění totožnosti osoby - činnost před započítím úkonu,
- b. postavení strážníků, spolupráce,
- c. navázání komunikace,
- d. použití donucovacích prostředků - při pasivním odporu / při aktivním odporu,
- e. povely a výzvy při zákroku,
- f. zákrok pod hrozbou střelnou zbraní - výzvy a povely - vizuální kontrola,
- g. použití varovného výstřelu,
- h. zákrok proti ozbrojenému pachateli.

Praktická cvičení

Výše uvedené témata služební přípravy jsou pro potřeby výcviku strážníků z přímého výkonu rozděleny na období jednoho kalendářního roku na dva bloky, které se v daném období opakují. V prvním bloku jsou probírána jednotlivé témata s důrazem na základní techniku, v druhém bloku jsou tyto techniky kombinovány a propojovány do komplexních modelových situací navozujících reálný služební zákrok.

Jak je z výše popsaného vidět, výcvik strážníků v přímém výkonu je co do rozsahu nejobsáhlejší, instruktoři ve své práci spoléhají na znalost dané problematiky jednotlivými strážníky.

Střelecká příprava je co do svého obsahu a členění totožná s fyzickou přípravou. Můžeme ji také rozčlenit na střeleckou přípravu nástupního kurzu, střeleckou přípravu nástavbového kurzu, střeleckou přípravu strážníků v přímém a nepřímém výkonu služby.

Střelecká příprava nástupního kurzu: je zaměřena na přípravu uchazečů k vykonání zkoušky odborné způsobilosti, nutné k získání zbrojního průkazu skupiny „D“. Dále na další výcvik zaměřený již na praktickou střelbu, použití služební zbraně v praxi.

Tuto část střelecké přípravy lze považovat za nejnáročnější, neboť řada uchazečů o práci strážníka nikdy dosud ve svém životě nepřišla do kontaktu se střelnou zbraní, mnohdy při manipulaci s ní převládá strach, nedůvěra, ostych, či naopak tzv. „akční tendence“ a zbrkllost. Odborný instruktor střelecké přípravy musí všechny tyto projevy korigovat v rámci bezpečného zacházení se střelnou zbraní. Především v této fázi profesní přípravy se vytvářejí správné a bezpečné návyky při manipulaci se zbraní.

Střeleckou přípravu rovněž členíme na část **teoretickou** a **praktickou**.

Teoretická část střelecké přípravy je zaměřena na seznámení s plánem výcviku, cílem a smyslem výcviku, Směrnici ředitele městské policie hl. m. Prahy o služebních zbraních, studiem zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, souborem testových otázek k vykonání zkoušky odborné způsobilosti a zbrojního průkazu.

Seznámení se služebními zbraněmi, užívanými Městskou policií hl. m. Prahy, popisem zbraně, základními částmi zbraně, ovládacími a bezpečnostními prvky zbraně, rozborkou a sborkou zbraně.

Praktická část výcviku je zaměřena k získání bezpečnostních návyků v manipulaci se zbraní, schopností identifikovat a odstraňovat nejběžnější závady, zaujetí správného střeleckého postoje, technika mířené střelby, spouštění. Po zvládnutí těchto základů následují troje cvičné školní střelby.

Výcvik v nástupním kurzu je jak jsem již napsal, zakončen odbornou zkouškou k získání osvědčení o ukončení výcviku a zkouškou na zbrojní průkaz skupiny „D“, k výkonu zaměstnání nebo povolání.²²

²² §16 zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu.

Střelecká příprava v nástavbovém kurzu Cílem celého výcviku v nástavbovém kurzu, je strážníka komplexně připravit na řešení nejen běžných činností spojených s každodenním výkonem služby, ale také na zvládnutí krizových situací se zvýšeným rizikem ohrožení života zasahujícího policisty nebo jiných zúčastněných osob. Vztaženo ke střeleckému výcviku to znamená nejen zvládnout základní techniku střelby, bezpečnou manipulaci se zbraní atd., ale především pochopit a správně včlenit úlohu střelné zbraně do rámce ostatních prostředků policisty. Stejně důležitá jako je samotná znalost techniky ovládnutí zbraně je cílená psychologická příprava pro její případné použití proti člověku. I při splnění všech zákonných předpokladů je střelba na člověka těžkou stresující záležitostí s vážnými důsledky, je proto nutné se tímto aspektem zabývat v rámci střeleckého výcviku a odpovědně připravovat strážníky i na tuto situaci.

Střelecká příprava v nástavbovém kurzu je zaměřena na výcvik strážníků v obranné střelbě, prohlubování základních návyků ovládnutí zbraně a bezpečné manipulace. Dále je příprava zaměřena na získání správných taktických návyků pro použití zbraně v reálné situaci za podmínek stanovených příslušnými zákony.

Obsah střeleckého výcviku (ostrých střelb) :

- tasaní zbraně a zaujetí střelecké pozice,
- taktické nabití zbraně,
- střelba po změně pozice, SA/DA,
- střelba z různých poloh,
- střelba zpoza krytu, taktické využití překážek/krytů,
- střelba za pohybu,
- technika přebití zbraně,
- kombinace střelby a taktiky služebního zákroku, provádění výzvy s hrozbou střelné zbraně,
- provádění střeleckých cvičení po fyzické zátěži,

řešení modelových situací se střelbou, které vyžadují kombinaci střeleckých dovedností se správnými taktickými postupy pro řešení krizových situací, včetně použití donucovacích prostředků, komunikace s pachatelem, součinnosti zasahujících strážníků apod. Realnosti situace je dosahováno tím, že je strážník nucen řešit situaci po fyzické námaze za zvýšeného působení stresových faktorů, jakými jsou např. okolní rušivé vjemy.

Střelecký výcvik strážníků přímého a nepřímého výkonu služby Cíl střelecké přípravy vychází z osnovy střelb nastavbového kurzu s přihlédnutím k úrovni střeleckých dovedností strážníků. Důraz je kladen na upevňování bezpečnostních návyků, ovládnutí zbraně, kombinaci střeleckých technik a řešení modelových situací.

Jak je vidět na rozsahu a náplni výcviku fyzické a střelecké přípravy, musejí strážníci neustále zdokonalovat a prohlubovat své znalosti, potřebné pro výkon jejich činnosti. „Štěstí přeje připraveným“, je omšelé heslo, ale strážník při výkonu povolání nemůže vědět ani předpokládat, kdy se mu tyto znalosti a dovednosti mohou hodit.

Profesní taktická příprava

Úkolem je připravit strážníky co nejlépe, pro výkon samotné služby po taktické stránce, strážníci se zde snaží propojit všechny dosud získané teoretické vědomosti a dovednosti s praktickými cvičeními a naplnit tak zásadu komplexnosti při profesní přípravě. Profesní taktická příprava probíhá v nastavbovém kurzu Útvaru vzdělávání.

Nástavbový kurz je další složkou praktické přípravy strážníků. Můžeme tvrdit, že se jedná o určité specifikum v rámci obecních a městských policií České republiky. Nikde jinde, než v Praze tato složka přípravy není.

Jak už jsem již napsal v dřívějším textu, nastavbový kurz absolvují všichni strážníci, kteří ukončili nástupní kurz, po dobu jednoho kalendářního měsíce.

Výuka probíhá pod dohledem zkušených instruktorů s odpovídajícím vzděláním a praxí. Pro nastavbový kurz jsou na Útvaru vzdělávání k dispozici dvě odborné učebny, jedna počítačová učebna a taktický polygon. Samotná skladba výuky se nemění, taktéž zde zůstává stejná časová dotace 90 minut na jednu vyučovací hodinu. Režim je však již přizpůsoben co nejlépe samotné službě strážníka na ulici.

Strážníci jsou nuceni dodržovat přísně harmonogram výuky, ústrojnou kázeň, učí se používat všechny výstrojní součástky a doplňky výzbroje.

Strážníci se v nastavbovém kurzu seznamují s následujícími okruhy:

Pořadová příprava

Strážníci si osvojují základy pořadové přípravy. Vzhledem k tomu, že MP Praha je ozbrojená složka, která se podílí na řadě součinnostních akcí s dalšími sbory (PČR, AČR, HZS) je nezbytné, aby i strážníci ovládali základy pořadové přípravy. Výuka probíhá dle platných manuálů armády ČR. Zde se objevuje jistý problém v tom, že ne všem je nutnost pořadové přípravy pochopitelná, jedná se většinou o mladší ročníky. Toto dle mého názoru souvisí i s tím, že řada ze strážníků neabsolvovala základní vojenskou službu, tudíž se neztotožňují se základy tzv. služební kázně.

Spojovací příprava

Příprava je zaměřena na práci s radiostanicemi, strážníci se seznamují s možnostmi komunikace přes radiostanice. Účelem je strážníky naučit obsluhu různých typů radiostanic, vysvětlit jim jejich funkce a učí se správnou komunikací prostřednictvím techniky volacích znaků, signálů a jejich správnou identifikací. Součástí spojovací přípravy je i topografické cvičení, které má naučit pracovat strážníky s mapou. Vzhledem k tomu, že značnou část strážníků městské policie tvoří takzvané „mimopražští“, je základní znalost pražského místopisu určitou nutností.

Administrativní příprava

Strážníci se v podstatě seznamují se vším, co obsahují základy administrativy ve výkonu služby. Jedná se především o správné vyplňování a ukládání pokutových bloků, stejně jako celé řady dalších tiskopisů, jakými jsou např.: oznámení o přestupku, oznámení o dopravním přestupku, záznam dopravní nehody, škodní událost, použití donucovacích prostředků. Nedílnou součástí administrativní přípravy je zejména správné psaní úředních záznamů. Úřední záznamy tvoří podstatnou část činnosti strážníka ve výkonu služby, proto se jim právem věnuje zvýšená pozornost. Tyto dokumenty často rozhodují o správnosti postupů strážníka vůči občanům v roli přestupců a do jisté míry jejich správné sepsání chrání i samotné strážníky před neoprávněným postupem veřejnosti.²³ Jejich praktické využití navazuje na taktickou část přípravy.

²³ Příkaz ředitele MP hl. m. Prahy č. 1/2009, kterým se vydává směrnice o vzdělávání v podmínkách MP Praha.

Interní směrnice

Formou samostudia a následného přezkoušení se strážníci seznamují s interními směrnici, které jsou určujícími pro budoucí výkon jejich služby, jde především o správnou interpretaci uvedených směrnic. Rovněž se strážníci seznamují s příslušnými nařízeními ředitele MP Praha a s nařízeními primátora hl. m. Prahy vztahujícími se k jejich činnosti.

Taktika služebního zákroku:

Taktika služebního zákroku se zaměřuje na praktický výcvik, kde se strážníci učí, jak se jedná s lidmi, jak postupovat při zjišťování totožnosti osob (tzv. kontrola osoby), jak takticky správně zastavit vozidlo na pozemní komunikaci, nebo jak se přesvědčit jestli osoba u sebe nemá zbraň. Důraz je kladen na zapojování psychologie do jednání se závadovými osobami nebo agresivními osobami, základní zajištění stop na místě trestného činu. Jsou navozovány různé modelové situace, například přesvědčení se, jestli osoba, kterou předvádíme nebo omezujeme na osobní svobodě, nemá u sebe zbraň. Taktická příprava probíhá na výcvikovém polygonu v areálu Útvaru vzdělávání, který je plně přizpůsoben nárokům na výcvik strážníků. Výcvik je směřován tak, aby se co nejvíce přiblížil k reálnému výkonu služby. Strážníci již používají kompletní uniformu se všemi doplňky jako je služební opasek s donucovacími prostředky, služební zbraň, radiostanice, prostředky na fotodokumentaci, tiskopisy, bloky k ukládání pokut. Vytváření návyků je součástí výuky taktické přípravy.²⁴

Výcvik v taktické přípravě vychází z reálných situací, které se staly ve výkonu služby (podklady čerpány z úředních záznamů) a řídí se manuály zpracovanými Ministerstvem vnitra a Policejní Akademií České republiky pro výcvik Policie ČR. Každý výcvik v taktické přípravě je nahráván na digitální kameru a následně rozebírán se strážníky na učebně. Tento systém výuky se velmi osvědčil, protože následným rozbořením výcviku strážníci pochopí mnohem více. Samozřejmě po vyřešení všech modelových situací se sepisuje úřední záznam, aby strážníci zapojili do praxe to, co se naučili v teoretických výukách administrativy.

²⁴Příkaz ředitele MP hl. m. Prahy č. 1/2009, kterým se vydává směrnice o vzdělávání v podmínkách MP Praha.

Fyzická a střelecká příprava Samotnou fyzickou a střeleckou přípravou strážníků v nástavbovém kurzu, jsem se podrobněji zabýval v jiné části své bakalářské práce.

Psychologie a krizová komunikace

Strážníci si pod vedením odborných psychologů z Policejní Akademie ČR osvojují základy chování v krizových situacích. Učí se, jak psychologii zapojovat při jednání s lidmi, odhadovat osobnost, jak předcházet konfliktům a zapojovat asertivní chování v komunikaci s přestupci nebo pachateli trestných činů. Tato oblast je velmi důležitá pro povolání strážníka. Zmíněná problematika je přednášena na základě konkrétních příkladů z policejní praxe, strážníkům jsou promítány různé materiály a ukázky.

Výcvikový polygon a FX Simunition

V roce 2008 se v objektu bývalých garáží podařil záměr vybudovat funkční výcvikový polygon, jedná se o simulovaný multifunkční cvičební prostor. Je vybaven např. funkční maketou bytu pro nácvik různých modelových situací. Rovněž jsou na polygonu umístěny odstavené automobily či maketa ulice, to vše pro výuku dopravní problematiky. Polygon je projektován tak, aby se jednotlivými prvky dalo přesouvat a modelovat k různým aktuálním potřebám výcviku. V současnosti je polygon využíván i různými specializovanými složkami Policie ČR v rámci mezirezortní spolupráce.

FX Simunition jsou speciálně upravené kopie služebních zbraní, CZ 75 D Compact ráže 9 mm, které používá MP Praha při výkonu služby. Jsou barevně odlišeny (modrá barva) tak, aby nemohlo dojít k záměně s pravými zbraněmi. Mají malé odchylky v konstrukci, takže do nich nelze použít ostré střelivo. Střelivo do *FX Simunition* obsahuje zdraví neškodné potravinářské barvivo, které označuje případné zásahy. *FX Simunition* je vynikající pomůckou pro nácvik a použití v jakýchkoliv situacích, které mohou nastat ve výkonu služby. Jsou bezpečné, totožné s originálními zbraněmi a v neposlední řadě se s nimi dají nacvičit situace, které se s pravými zbraněmi z hlediska bezpečnosti nedají realizovat. Při výcviku s *FX Simunition* mají strážníci jedinečnou šanci si vyzkoušet jejich reakci na situace, kdy dojde proti nim k použití střelné zbraně ve výkonu služby. Takto reálně se jinak tyto situace z hlediska bezpečnosti nedají cvičit. *FX Simunition* používají k profesnímu výcviku všechny ozbrojené složky a jednotky na celém světě. Strážníci si mohou v nastolených

modelových situacích vyzkoušet střelbu na ozbrojeného nebezpečného pachatele a následnou činnost při poranění střelnou zbraní.

Pyrotechnika

Strážníci jsou seznámeni se základní a zábavnou pyrotechnikou, jsou poučeni jak se zachovat při nálezů podezřelé pyrotechniky nebo obdobných předmětů a o tom jaké následné neodkladné kroky musí učinit na místě nálezů. Výuka probíhá na učebně a výcvikovém polygonu, pod dohledem zkušeného pyrotechnika. Vzhledem k tomu, že strážníci mají oprávnění ze zákona kontrolovat prodej zábavné pyrotechniky první a druhé třídy, musejí mít základní znalosti z této oblasti. Strážníci se dnes pohybují prakticky po celém území hlavního města Prahy, a proto by měli mít základní znalosti o této oblasti.

Protidrogová problematika

Přednáška s protidrogovou problematikou probíhá pod vedením dlouholetých zkušených policistů z protidrogového oddělení Policie ČR. Strážníci se seznamují se základním dělením drog, jejich užíváním narkomany a závadovými osobami. V dnešní době jsou drogy všeho druhu bohužel v naší společnosti velmi rozšířené a strážníci musejí mít základní povědomí k této problematice. Přednáška je obohacena o názorné ukázky, např. zjištění přítomnosti drog v terénu, nebo ukázkou vzorků nejvíce používaných drog. Důležité je také, aby strážníci při nálezů drog v terénu (například dětská pískoviště) nebo jejich části (jehly, injekční stříkačky) věděli, jak se mají chránit a co udělat z hlediska bezpečnosti osob a bezpečného odstranění těchto věcí.

Základy zdravotní péče

Pod vedením pracovníků Rychlé záchranné služby hl. m. Prahy se strážníci učí základem první pomoci. Výuka probíhá na učebně s různými pomůckami a to po celý vyučovací den. Zdravotní příprava je pro strážníky velmi důležitá, protože Městská policie Praha je v tzv. druhé vlně integrovaného záchranného systému a proto každý strážník musí ovládat základy první pomoci.

Jak je patrné, rozsah výuky a výcviku v nastavbovém kurzu je značně obsáhlý a byl by námětem pro samostatnou bakalářskou práci.

Řízená praxe Jak jsem již výše uvedl po skončení nástavbového kurzu nastupují strážníci na takzvanou řízenou praxi v rozsahu jednoho kalendářního měsíce.

Cílem řízené praxe je propojení teoretických poznatků s praktickým výkonem služby. Strážníci si zvykají na systém služeb, na přímý výkon a vlastní práci strážníka přímo v ulicích. Dohlížejí na veřejný pořádek, provoz na pozemních komunikacích, řeší blokové pokuty a snaží se zapojit vše, co se naučili v základním a nástavbovém kurzu. Tento měsíc je důležitý, protože strážníci se konečně setkají s realitou a sáhnou si na praktický výkon služby. Vše samozřejmě probíhá pod dohledem instruktorů s praktickými zkušenostmi.

Po ukončení tohoto pátého měsíce profesního výcviku jsou strážníci vyřazováni do přímého výkonu služby na jednotlivá obvodní ředitelství Městské policie v Praze.

2.2 Stručné shrnutí systému výcviku Městské policie hl. m. Prahy

Systém profesní výuky a výcviku Městské policie hl. m. Prahy je na velmi vysoké úrovni. Samotné členění a skladba výuky je koncipována tak, aby připravila strážníky co nejlépe pro výkon jejich služby. Celá profesní příprava není jen definitivně danou a neměnnou záležitostí. Na základě bezpečnostních analýz v regionu hl. m. Prahy je snaha pružně reagovat na neustále se měnící požadavky praxe.

Přesto jsem při podrobném zkoumání stavu profesní přípravy zjistil některé nedostatky, které dál budu rozebírat v jiné části bakalářské práce (Kapitola IV). V další kapitole provedu popis a srovnání systému odborné přípravy městských policií Brno a Ostrava. Stručně popíši i systém vzdělávání strážníků obecních policií v soukromých školících zařízeních.

III. KAPITOLA

SROVNÁNÍ SOUČASNÉHO STAVU

ODBORNÉ PŘÍPRAVY U VYBRANÝCH

MĚSTSKÝCH POLICIÍ

3.1 Městská policie Brno

Počátky Městské policie Brno sahají do roku 1990. Ještě před vznikem zřizovacího zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii zde fungovala *Inspekce veřejného pořádku*, kterou vystřídalo *Oddělení kontroly a ochrany veřejného pořádku*. Městská policie pak byla zřízená obecně závaznou vyhláškou MMB č.1/1992, která nabyla účinnosti 1. 3. 1992. V návaznosti na legislativní změny byla vyhláška novelizována v roce 1996.

Městská policie Brno je územně rozčleněna na osm revíru, přičemž na každé služebně je stálá služba. Strážníky jednotlivých revírů doplňují dle potřeby hlídky, zařazené do jednotek s celoměstskou působností. Činnost všech hlídek koordinuje Městské operační středisko.

K naplnění úkolů MP Brno bylo tedy nutností, vytvořit příslušnou vzdělávací instituci, která by zajišťovala odborné školení strážníků.

Zdejší školící zařízení pod názvem „Středisko profesní přípravy“, školí strážníky nejen pro vlastní brněnskou městskou policii, ale i pro celý jihomoravský region. Školí se zde strážníci např. z Vyškova, Kroměříže, Přerova či Znojma. Podmínky přijetí jsou zde stejné jako v celé republice. Na rozdíl od MP Praha je se budoucím strážníkem uzavírána pracovní smlouva na dobu určitou a to na 6 měsíců. V této zkušební době absolvuje povinnou tříměsíční odbornou přípravu, završenou zkouškou před komisí MVČR. Dále pokud není držitelem zbrojního průkazu, si získání zbrojního průkazu zajistí sám. Po absolvování základního kurzu následuje dvoutýdenní nástavbový kurz, který je zaměřený na taktiku a studium vyhlášek města. Po zkušební době je se strážníky sepsána nová pracovní smlouva, tentokrát již na dobu neurčitou. Středisko má vlastní lektory s aprobačí, vlastní střelnici i tělocvičnu. Vzhledem k problémům

s nastupujícími strážníky byl pro vedoucí pracovníky zaveden dvojúrovňový kurz managementu.

Na základě analýzy a komparace získaných materiálů k odborné profesní přípravě strážníků v Brně jsem zjistil, že:

- výuka probíhá stejně jako v Praze v 3 měsíčním vzdělávacím kurzu, na rozdíl od strážníků v Praze, po získání osvědčení odborné způsobilosti už dále strážníci nejsou zařazováni do zdokonalovacího nástavbového kurzu a řízené praxe,
- vyučovací předměty jak v Brně, tak v Praze jsou shodné, nejen z hlediska obsahu, ale i v rozsahu, je to dané stanoveným obsahem odborné přípravy ze strany Ministerstva vnitra ČR,
- způsob zakončení základních kurzů je totožný, strážníci vykonávají zkoušku z odborné způsobilosti za účelem získání osvědčení strážníka před komisí Ministerstva vnitra ČR.

3.2 Městská policie Ostrava

Zdejší výcvikové centrum má název „Středisko vzdělávání a volnočasových aktivit“ a je držitelem akreditace Ministerstva školství. Budoucí strážníci se zde připravují v základním tříměsíčním kurzu ke zkoušce odborné způsobilosti pod vedením vlastních i externích lektorů. V rámci rekvalifikačního kurzu získají zbrojní oprávnění. Po absolvování tohoto kurzu strážníci odcházejí do výkonu služby, kde se pod vedením zkušených starších kolegů zaučují přímo v praxi. Žádný další nástavbový kurz není praktikován.

Na základě získaných údajů můžeme vyvodit, že rozsah a obsah výcviku je stejný jako u MP Prahy a MP Brno, rozdíl oproti Brnu je v tom, že v Praze mají strážníci možnost získat zbrojní průkaz v rámci základního kurzu. Strážníci MP Ostrava a MP Brna po absolvování základního kurzu nepokračují dále v nástavbovém kurzu a řízené praxi, v tomto je MP Praha specifická.

3.3 Soukromé vzdělávací zařízení

Mezi soukromá vzdělávací zařízení patří např. vzdělávací institut *POLIS*, v Příbrami. Tento institut s akreditací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR má statut rekvalifikačního zařízení pro pracovní činnost „strážník obecní a městské policie“. Pořádá desetitýdenní rekvalifikační kurzy, kde probíhá výuka od pondělí do čtvrtka. Pátky jsou vyhrazeny pro řízenou praxi u mateřských obecních či městských policií. Součástí kurzu je fyzická příprava, zkouška odborné způsobilosti k získání zbrojního oprávnění a realizace zkoušky k získání profesního osvědčení k řízení služebního vozidla. Firma *POLIS* pořádá i sedmidenní prolongační kurzy pro strážníky, kterým končí platnost osvědčení a speciální kurzy pro řídící pracovníky v délce trvání 4 dnů. Školí se zde například strážníci z městských policií Vimperk, Rudná a České Budějovice.²⁵

Dalším soukromým školícím zařízením je firma *GRALUS* s akreditací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Tato firma provádí rekvalifikační kurzy jednak ve vlastním školícím centru v areálu Dědkův mlýn nedaleko Unhoště na Kladensku, nebo pokud si zákazník přeje, také v jeho prostorách. Rekvalifikační kurz trvá 9 týdnů, prolongační 7 dnů. Součástí rekvalifikace je i odborná příprava a příprava na zkoušku k získání zbrojního oprávnění skupiny“D“. Firma používá vlastní učebnice a vyvinula kompaktní disk s výukovým a zkuškovým programem. V nabídce lze nalézt i tematické přednášky, např. na téma „Strážník a nový trestní zákoník“. Služeb firmy *GRALUS* využívá např. MP Unhošť, Hostivice a Slaný.

Ze zjištěných údajů je patrné, že soukromé školící zařízení komerčního typu se snaží absolvovat výcvik strážníků v co nejkratší době, což se následně odráží i na kvalitě výcviku strážníků. Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že strážníci, kteří přecházejí k Městské policii hl. m. Prahy a jsou povinně zařazováni k absolvování nástavbového kurzu na Útvaru vzdělávání sami potvrzují, v jakém rozsahu probíhal jejich výcvik a shodují se na tom, že co do kvality a intenzity něco podobného neabsolvovali.

²⁵ PAVLOVSKÝ J. *Systém profesní přípravy strážníků Městské policie hl. m. Prahy a jeho zvláštnosti.*

IV. KAPITOLA

Návrhy a připomínky k systému vzdělávání strážníků obecních a městských policii

Srovnáním dostupných údajů a informací o systému vzdělávání strážníků obecních a městských policii v jednotlivých školicích střediskách a soukromých institucích jsem dospěl k tomuto závěru.

Útvar vzdělávání Městské policie hl. m. Prahy má jednoznačně svou profesní přípravu strážníků koncipovánu nejrozsáhleji. Je to dané také počtem strážníků zařazených u MP Praha a specifikou služby. Na rozdíl od ostatních školicích zařízení, pracuje Útvar vzdělávání MP Praha celoročně a ne periodicky podle počtu nových strážníků-čekatelů, jako ostatní školící zařízení.

Po obsahové stránce teoretické výuky jsou si všechna školící střediska téměř podobná, je to dané prováděcí vyhláškou Ministerstva vnitra ČR,²⁶ která stanoví rozsah výuky a výcviku strážníků obecních policii. Praktický výcvik je jistě omezen finanční stránkou, ale ne každá obecní policie si může dovolit poslat strážníka na 5 měsíční školení. Proto se snaží zkrátit výcvik jenom na stanovenou dobu a odeslat strážníka co nejdříve „do ulic“.

Vzhledem k tomu, že nemohu ovlivnit výcvik u jednotlivých obecních a městských policii, zaměřím se na Městskou Policii hl. m. Prahy, kde pracuji jako lektor instruktor fyzické a střelecké přípravy a přímo se podílím na jejich výcviku.

V teoretické části odborné přípravy (zákony, nařízení, vyhlášky), bych přidal více vyučovacích hodin. Občané, kteří ve svém minulém pracovním životě nepřišli do styku se systematickým studiem zákonů nebo mají jen povrchní znalosti, potřebují více času na orientaci a pochopení nového přívalu informací. Stávající systém třech měsíců (v některých soukromých institucích i méně) a pak zkouška před komisí Ministerstva vnitra, která rozhoduje o vaší budoucí pracovní kariéře je sama o sobě stresující.

²⁶ Vyhláška ministerstva vnitra č. 418/2008 Sb., kterou se provádí zákon o obecní policii.

Myslím, že navýšení studia o jeden měsíc by bylo odpovídající. Budoucí strážníci vzhledem k zaměření svého povolání, kde zasahují do práv a svobod jiných občanů, by měli mít absolutně jasno, kterými oprávněními a povinnostmi disponují. Není jednoduché hájit zákon, a proto musejí mít absolutně jasno, co mohou ze zákona konat a co jim zákon naopak zakazuje.

Dále bych navrhoval proškolení strážníků dle funkcí a pozic, které u organizace zastávají. Strážníci zařazení na operačních střediscích, nebo v hlídkové službě mají jinou náplň práce a potýkají se s odlišnými problémy.

Mám na mysli hlavně prolongační kurzy, kde strážník, který tři roky sedí u počítače a stará se o chod počítačových sítí, nebo slečna na přepážce přestupkového oddělení musí stejně jako strážník v hlídkovém útvaru během jednoho týdne absolvovat školení za účelem obnovení osvědčení odborné způsobilosti a potit se před komisí Ministerstva vnitra ČR nad otázkami, které nesouvisejí s jejich pracovní náplní. Otázky teoretického typu např. postavení obcí a krajů, strážník těžko uplatní ve službě. Mnohem účelnější by bylo zařazovat do testů otázky týkající se přímé činnosti strážníka na ulici, s kterými se potýká, než se pohybovat v teoretické rovině. Strážníci se při výkonu služby stejně omezují jen na určitý okruh zákonů, které uplatňují a zbytek zapomínají. Proto pozvolné udržování a opakování zákonů během roku formou školení, by bylo přínosnější.

Doporučoval bych ve větší míře studium cizích jazyků. Praha je střediskem turistického ruchu a bez znalosti cizího jazyka se dnes strážník neobejde. Stávající systém se snaží vzdělávat strážníky středního a vyššího managementu, ale na strážníky v ulicích se zapomíná.

V praktické části odborné přípravy strážníků Městské policie hl. m. Prahy, tedy fyzické, střelecké a taktické přípravě, i když jsou na velmi dobré úrovni, bych navrhoval nepatrné změny.

Fyzická příprava strážníků-čekatelů a strážníků v nastavbovém kurzu je na odpovídající úrovni a plně dostačuje svým rozsahem a zaměřením, naopak změny je potřeba u fyzické přípravy strážníků v přímém výkonu služby.

Fyzická příprava strážníků v přímém výkonu služby je organizována v rámci jejich náplně práce v rozsahu 1 x měsíčně. Strážníci se vzhledem k plnění úkolů často nedostaví ani na tuto hodinu a stává se, že se objeví jednou za rok. Vzhledem k nárůstu

agresivity občanů a četnosti napadení hlídek bych navrhoval, aby strážníci povinně absolvovali fyzickou přípravu 2 x v průběhu kalendářního měsíce. Zároveň bych zavedl jednou ročně povinné přezkoušení strážníků z fyzické přípravy, jako je tomu u jiných ozbrojených složek (AČR, Policie ČR, Celní správa). Strážníci, by tak byli nuceni dbát o svou fyzickou kondici sami.

Střelecká příprava strážníků v přímém výkonu služby probíhá dle stávajícího systému minimálně 2 x ročně, což se mi vzhledem k nezbytnému dokonalému zvládnutí manipulace se střelnou zbraní (vybudování si střeleckých návyků) zdá být nedostačující. Navrhoval bych absolvovat povinný střelecký výcvik jednou měsíčně formou celodenního zaměstnání. Jsem si vědom, že by to znamenalo navýšení financí, ale pokud si organizace může dovolit zakoupit tři vojenské terénní automobily, jistě by se našly prostředky i na zkvalitnění výcviku.

Taktická příprava by měla rovněž probíhat pro strážníky z přímého výkonu. Strážník, který slouží delší dobu, upadá do stereotypů a určité profesní letargie. Ztrácí ostražitost a koncentrovanost. Navrhuji proto povinné jednodenní školení, kde by si zopakoval základná taktická pravidla.

Z toho vyplývá, že základem zkvalitnění odborné přípravy musí být vysoká míra adaptability na neustále se měnící podmínky. Neustále se zlepšující systém výcviku umožní nejen kvalitní výkon služby, ale přispěje také ke snížení rizika případné újmy na zdraví, nebo ohrožení života strážníků.

Se zlepšením praktického výcviku samozřejmě nastávají další otázky zejména materiální a ekonomické. Bylo by zapotřebí vytvořit nová tabulková místa lektorů-instruktorů na odpovídající úrovni vzdělání a praxe. Musel by se navýšit rozpočet o potřebnou částku na výstavbu nových výcvikových prostorů.

Pokud se ale nezmění zákon, který upravuje vyškolení a vycvičení strážníka obecní policie, ze stávajících šesti měsíců na delší dobu, mé návrhy na zlepšení profesní přípravy nebudou realizovatelné.

ZÁVĚR

Ve své práci jsem se pokusil zmapovat, popsat a zamyslet se nad současným systémem vzdělávání strážníků obecních a městských policíí.

Srovnával jsem přípravu strážníků u vybraných městských policíí a soukromých institucí zabývajících se přípravou strážníků obecních policíí. Jako vzorek jsem použil Městskou policíí hl. m. Prahy, Městskou policíí Brno a Městskou policíí Ostrava. Dospěl jsem k těmto zjištěním a postřehům.

Systém vzdělávání strážníků sledovaných městských policíí je dle mého názoru na odpovídající úrovni současné legislativní úpravy. Mohl by být samozřejmě na vyšší úrovni, ale je limitován zejména časovým úsekem a výkonem přímé služby. Podstatnou roli hrají i finanční možnosti jednotlivých městských a obecních policíí.

Pokud se bude v budoucnu měnit oprávnění, pravomoci a odborné požadavky výškolení strážníků obecních a městských policíí, bude nutné přistoupit i ke změnám týkajícím se zejména odborné profesní připravenosti, zejména po stránce zkvalitnění výcviku. Co do rozsahu výcviku, který musí strážník obecní policie zvládnout, nemám námitek.

Na straně měst a obcí je preferován požadavek, co nejrychleji strážníky profesně připravit a zařadit do přímého výkonu služby. Na druhé straně se tak často stává na úkor kvality. Navrhoval bych proto prodloužení doby vyhrazené odborné přípravě strážníků, kteří by poté odcházeli do výkonu špičkově vycvičení a proškolení. Odbourali by se tak různé neprofesionální excesy, kterých se strážníci ve výkonu služby někdy v některých případech dopouštějí.

Pokud bychom se měli zamyslet nad zkvalitněním práce strážníků, možná bychom měli začít už samotným výběrem uchazečů o tuto práci. V dnešní ekonomické situaci nastupuje k obecní a městské policíí mnoho lidí jenom kvůli pravidelnému platu. Neuvědomují si, že být strážníkem obecní policie není jenom povolání, ale do značné míry i celoživotní poslání.

RESUMÉ

Tématem bakalářské práce je zmapovat, popsat a navrhnout připomínky k zlepšení stávajícího systému odborného vzdělávání strážníků obecních policií. Ve své práci jsem použil srovnání systému výcviku Městské policie hl. m. Prahy, Městské policie Brno, Městské policie Ostrava a soukromých vzdělávacích institucí.

V první kapitole je popsána stručná historie obecních policií, obecná charakteristika obecní policie, právní úprava a úkoly obecní policie.

Ve druhé kapitole se zabývám popisem a charakterem odborné přípravy Městské policie hl. m. Prahy, jeho členěním a obsahovou náplní.

V kapitole tři, stručně popsán systém odborného výcviku u Městské policie Brno a Městské policie Ostrava, jejich specifika a srovnání se systémem odborného výcviku a vzdělávání u Městské policie Praha. Stručně je dále v této kapitole popsán systém odborné přípravy u soukromých komerčních vzdělávacích zařízení.

V kapitole čtyři se zabývám popisem problému systému vzdělávání u vybraných vzorků strážníků obecních policií, které jsem zjistil. Dále pak předkládám možné připomínky a návrhy k zlepšení stávajícího systému profesní odborné přípravy strážníků Městské policie hl. m. Prahy.

Dospěl jsem k závěru, že jak obsahově, tak z hlediska časové dotace se v teoretické části profesní příprava strážníků v Praze, Brně a Ostravě neliší. Rozdíly se vyskytují v praktické odborné přípravě (fyzická a střelecká příprava).

Taktická příprava, tak jak je koncipována u MP v Praze, u MP Brno či MP Ostrava není do jejich přípravy zařazena.

V závěru práce konstatuji požadavek na sjednocení i odborné praktické přípravy (viz výše uvedené) u všech velkých Městských policií.

ANOTACE

Tématem předkládaná bakalářské práce je v rovině teoretické přiblížit a popsat aktuální stav systému vzdělávání strážníků obecních a městských policí. Obsah a formu základní odborné přípravy v závislosti na právních normách, systém hodnocení úrovně základního profesního výcviku strážníků.

V jednotlivých kapitolách je popsána historie obecních policí, její charakter a úkoly, systém výcviku a vzdělávání. Aktuální problémy a možné návrhy řešení profesního vzdělávacího systému strážníků obecních a městských policí.

ANNOTATION

The subject of my bachelor work is, on the theoretical level, outlining and describing of the current state of the system of the municipal police training. The contents and the form of the basic professional training in connection with precepts of law, the system of the evaluation of levels of the basic professional training of the municipal police officers.

The individual chapters describe the municipal police history, its character and tasks, training and educational system. The current problems and proposals of solving the professional educational and training system of the municipal police officers.

KLÍČOVÁ SLOVA

Obecní policie, městská policie, strážník, vzdělávání strážníků, profesní výcvik strážníků.

KEY WORDS

Municipal police, city police, officer, officers education, professional training of the officem.

Seznam použité literatury

1. MACEK, P., UHLÍŘ, L. Dějiny obecních policíí I. 2004 ISBN 80-86477-26-6.
2. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J., Pedagogický slovník, 3. vyd.
Praha: Portál, 2001., s. 292
3. SKARKA, O: Zákon o obecní policii s podrobným komentářem podle stavu k 1. lednu 2009.
4. Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích.
7. Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu.
8. Nařízení vlády č. 397/1992 Sb., kterým se stanoví podrobnější úprava vztahů Policie ČR k orgánům obcí a obecní policii.
9. Vyhláška ministerstva vnitra č. 418/2008 Sb., kterou se provádí zákon o obecní policii.
10. Nařízení primátora hl. m. Prahy ve věcech Městské policie hl. m. Prahy č. 5/2007, kterým se mění a doplňuje organizační řád Městské policie hl. m. Prahy.
11. Příkaz ředitele MP hl. m. Prahy č. 28/2003, kterým se vydává směrnice pro střelby MP hl. m. Prahy.
12. Příkaz ředitele MP hl. m. Prahy č. 1/2009, kterým se vydává směrnice o vzdělávání v podmínkách MP Praha.
13. Internetové stránky školicího zařízení firmy POLIS, dostupné z WWW:
<http://www.obecnipolicie.eu>
14. Internetové stránky školicího zařízení firmy GRALUS, dostupné z WWW:
<http://www.gralus.cz>
15. Internetové stránky Městské policie Brno, dostupné z WWW:
<http://www.mpb.cz>

16. PAVLOVSKÝ, J., Systém profesní přípravy strážníků Městské police hl. m.Prahy. (bakalářská práce Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2010)

Seznam příloh

1. Příloha č. 1. Vzor Osvědčení odborných předpokladů.
2. Příloha č. 2. Vzor Závěrečné zkoušky z fyzické přípravy.
3. Příloha č. 3. až č. 6. Foto z přípravy strážníků Městské policie hl. m. Praha.

Příloha 1. Vzor osvědčení odborných předpokladů.

MINISTERSTVO VNITRA

OSVĚDČENÍ

o splnění stanovených odborných předpokladů k výkonu povinností a oprávnění
podle zákona České národní rady č. 553/1991 Sb., o obecní policii

Jméno a příjmení:

Rodné číslo:

Název obce, u níž je strážník
v pracovním poměru: Hlavní město Praha

úspěšně vykonal předepsanou zkoušku podle § 5 vyhlášky Ministerstva vnitra č. 88/1996 Sb.

Toto osvědčení se vydává s platností od _____ do _____

Číslo:

V Praze dne:

Podpis pověřeného
zástupce ministerstva:

Příloha č. 2. Vzor Závěrečné zkoušky z fyzické přípravy.

ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY Z FYZICKÉ PŘÍPRAVY-KURZ :

Jméno a příjmení zkoušeného:		Dne:			
		Hodnocení:		+	-
úderové a kopací techniky					
úderý					
kopy					
úderý obuškem					
obrné techniky proti úchopu/dokončení zákroku/					
za oděv					
přes ruce/zezadu/					
škrcení/zpředu,zezadu/					
kravata					
škrcení vleže/krátké,dlouhé ruce/					
proti úderům					
proti kopům					
obrné techniky/nouzové/					
proti bodnožezné zbraní					
proti úderu/tyč, hůl/					
proti úchopu služ.zbraně v namířené poloze					
proti úchopu služ.zbraně v pouzdře					
proti ohrožení pal.zbraní z kontaktní vzdál.					
obrné techniky pomocí obušku/dokončení zákroku/					
pokus o zachycení za oděv					
při úchopu za oděv					
proti úchopu obušku protivníkem					
proti úderu rukou					
proti kopům protivníka					
proti úderu vedeného shora/předmětem/					
proti bodnutí nožem					
odváděcí techniky techniky osoby					
vstoje/í s úchopem k předmětu za ruku/					
vstoje/í s úchopem k předmětu za krk/					
vsedě/na zemi,na židli za ruku/					
vsedě/na zemi,na židli za krk/					
ze sedu obuškem					
poutání					
vkleče					
vleže					
vstoje					
modelová situace č.					
Komisař:				Splnil	Nesplnil

Příloha č. 3. Foto z teoretické přípravy strážníků Městské policie hl. m. Praha.

Příloha č. 4. Foto z fyzické přípravy strážníků Městské policie hl. m. Prahy.

Příloha č. 5. Foto z střelecké přípravy strážníků Městské policie hl. m. Prahy.

Příloha č. 6. Foto z taktické přípravy strážníků Městské policie hl. m. Prahy.

